

OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTKÓW W WARSZAWIE

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr 4851 KUJAWSKO-
POMORSKIE

1. Obiekt

PAŁAC MEISSNERÓW

2. Czas powstania

ok. 1739 r.
przeb.pocz.XIX w.

3. Miejscowość

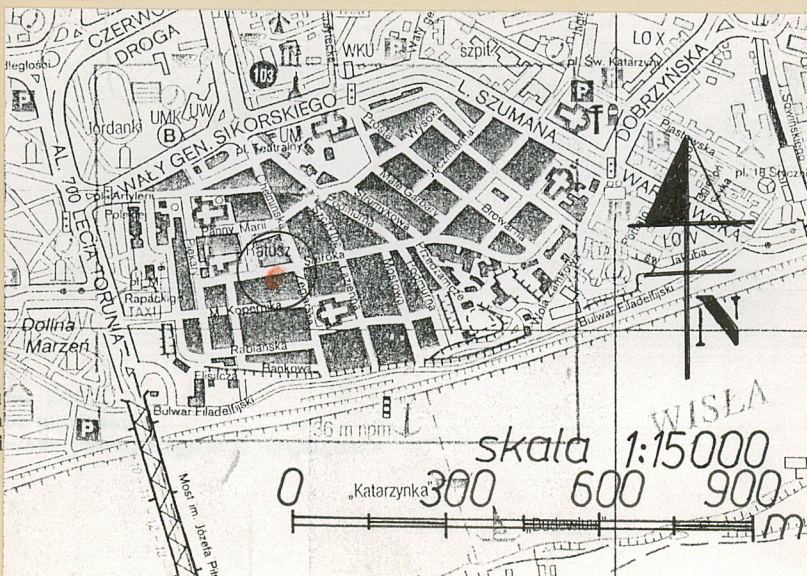
T O R U Ń

11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

1. Elewacja tylna.

ORIENTACJA

2. Elewacja frontowa.

4. Adres Rynek Staromiejski 7
87-100 Toruń

nr hipoteczny ~~Stare Miasto~~ KW 15600

5. Przynależność administracyjna

województwo toruńskie

gmina Toruń

6. Poprzednie nazwy miejscowości

niem. Thorn

7. Przynależność administracyjna
przed 1.VI.1975 r.

województwo bydgoskie

powiat Toruń

8. Właściciel i jego adres
Skarb Państwa - w trakcie komunalizacji

9. Użytkownik i jego adres

Komenda Chorągwi ZHP
ognisko plastyczne
Archiwum Państwowe w Toruniu
Pl. Rapackiego 4

10. Rejestr zabytków

Nr A/75/208 data 10.X.1929

Obecny budynek pałacu Meissnerów przy Rynku Staromiejskim położony jest na dwóch gotyckich działkach. Nie wiadomo kiedy nastąpiło scalenie obu działek.

Od początku XVIII w. obie parcele posiadają już wspólnego właściciela jest nim burmistrz toruński Gerhard Thomas.

Po jego śmierci w 1725 r. posesję przejmuje Jakub Meissner - burmistrz toruński i burgrabia królewski.

Około 1739 roku wznosi on rezydencję w stylu baroku saskiego /nach Leipziger Art/ o bogatym malarskim opracowaniu wnętrza w "manierze francuskiej", wykonanym przez malarza kopenhaskiego Kølmera w 1749 r.

Pałac Meissnerów z 1739 r. dwukondygnacyjny z wysokim mansardowym dachem o 5-osiowej symetrycznej elewacji frontowej z podwyższonym ryzalitem środkowym zwieńczonym trójkątnym tympanonem z figurą na szczycie widoczny jest na rycinie Steinera z ok. 1740 r.

Z pałacu Meissnerowskiego prócz zewnętrznej bryły zachowała się dyspozycja wnętrza frontowego traktu na I p. dwoje intarsjowanych jednostronnie drzwi 2-skrzydłowych oraz kafle i gzymsy piecowe w Muzeum w Toruniu.

21.X.1797 r. pałac zakupił Królewski Rząd Pruski i przeznaczył na Królewską Dyрекcję Celną i Podatkową dla Prowincji Prusy Wschodnie w Fordonie. Na początku XIX w. następuje przebudowa pałacu.

Na osi frontowej elewacji umieszczono wjazd, a środkiem pałacu poprowadzono przejazd na podwórze.

Zmieniono układ pomieszczeń, wprowadzono nową klatkę schodową.

Elewacja frontowa uzyskała charakter klasycystyczny. cd wkładka

SYTUACJA. Pałac Meissnerów wznosi się przy Rynku Staromiejskim w Toruniu, w jego południowej pierzei. Frontową elewacją z wejściem na osi zwrócony jest ku rynkowi.

W podwórzu po wschodniej stronie znajduje się oficyna przylegająca do budynku pałacu - niepodpiwniczona, parterowa, kryta jednospadowym dachem, mieszcząca pomieszczenie archiwum i salę komputerową. Po zachodniej stronie znajduje się niewielkie pomieszczenie gospodarcze.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA.

- fundamenty ceglano-kamienne
- ściany wymurowane z cegły ceramicznej pełnej, ścianki działowe z cegły i drewniane, obustronnie otynkowane.
- stropy nad piwnicami ceglane założone na łuku, układane w jodełkę, otynkowane cienką warstwą tynku, stropy międzypiętrowe drewniane, belkowe z wsuwką, otynkowane i wzmocnione podciągami kosztowymi ceglanymi, w pomieszczeniu dawnego skarbcza sklepienie ceglane krzyżowe
- więźba dachu drewniana od frontu płasko-jętkowa, dwuspadowa, od podwórza wtórnie podwyższona płasko-kleszczowa o niewielkim spadku w stronę podwórza, strop strychu podwyższony nad hallem budynku.
- dach kryty od strony Rynku łupkiem na deskowaniu, od podwórza dachówką ceramiczną esówką i część dolna papą na deskowaniu.
- schody do piwnicy betonowe jednobiegowe, międzypiętrowe drewniane, policzkowe zabiegowe o balustradzie ażurowej z desek i profilowanej poręczy.
- posadzki: w piwnicy betonowa, w kotłowni ceglana, na parterze w hallu terracota, w pozostałych pomieszczeniach posadzka cementowa, na piętrze deski, na poddaszu deski.
- otwory okienne i drzwiowe o płaskich nadprożach ceglanych.
- okna drewniane, skrzynkowe, dwu- i trójdzielne, ze śleminem.
- drzwi drewniane, płycinowe, główne wejściowe dwuskrzydłowe przeszklone, z nadświetlem zamkniętym łukiem odcinkowym, wewnętrzne jedno- i dwuskrzydłowe.

na I p. dwoje drzwi dwuskrzydłowych jednostronnie intarsjowanych pełnych /jedne wtórnie przeszklone/.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
6269 m ³	1361 m ²	pałac	bud. użyteczności publicznej
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja po 1945 r. - adaptacja poddasza na pomieszczenia użytkowe. 1987 r. - dokumentacje: rozpoznanie stanu technicznego i inwentaryzacja budowlano-konserwatorska opracowane przez PP PKZ Oddział w Toruniu.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne ściany, wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycia dachu, wyposażenie i instalacje) stan zachowania budynku dobry nad pomieszczeniem zachodnim piętra ugięty dość znacznie strop, ściany piwnic lekko zawilgocone, intarsjowane drzwi I piętra silnie zniszczone, spękane, jedne z nich wtórnie przeszklone w górnej partii, w pomieszczeniach piętra w trakcie frontowym zachowane fasety i rozety sufitowe.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie ochrona budynku w obecnym kształcie, ekspertyza stropu nad I p. w zachodniej części budynku, dość silnie ugiętego, konserwacja cennych intarsjowanych drzwi I piętra.			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Akta archiwalne miasta Torunia AmT-bud G-3998
przech. Archiwum Państwowe Toruń Pl. Rapackiego 4
Księga wieczysta Stare Miasto T. VI K.155

22. Bibliografia

G. Chmarzyński "Sztuka w Toruniu" str. 27,28 i 52
C.G. Praetorius-Wernicke, "Topographisch - historisch
- statistische Beschreibung..." s.115
"Dzieje Torunia" red. K. Tymieniecki, Toruń 1933, s.521
Inwentaryzacja budowlano-konserwatorska pałacu
Meissnerów, opr. przez PP PKZ, arch. J.Tusiacki,
W. Zmysłony, w 1987 r.
M. Gąsiorowska "Pierzeje Rynku Starego Miasta w Toruniu
w latach 1703-1950"
/maszynopis w zbiorach PSOZ Toruń ul. Tazienna 8 /

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowania, sygnatury)

J.F.Steiner, rycina z ok. 1740 r., fot. w Książnicy
Miejskiej w Toruniu, i w posiadaniu PSOZ Toruń
Winckelmann, litografia barwna z ok. 1860 r. przech.
Muzeum Pomorskie w Toruniu, Dz. Grafiki, nr inw.
1510 III, obecnie Muzeum Okręgowe MT/MK/728
Fotografie : Album dawnych fotografii - d. sygn. kat. II -
- XVIII 16, AP w Toruniu

24. Uwagi różne

Kafle i ozymsy - sygn. MT/s/ 2607, 2611, 2612,
2613, 2723, 2854

25. Wypełnił

mgr Zofia Wernerowska
mgr Maria Grzybowska 12.95
data

26. Sprawdził

Imię i nazwisko
data

27. Załączniki

wkładki sztuk -6

1. Miejscowość T O R U Ń	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) PAŁAC MEISSNERÓW	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) opis cd
-----------------------------	--	---

p.12 HISTORIA cd.

Prawdopodobnie na początku XIX w. nastąpiło zasypanie piwnicy w trakcie środkowym pod małym pomieszczeniem pełniącym funkcję skarbcza. Urząd Królewskiej Dyrekcji Celnej i Podatkowej posiadał również tylną kamieniczkę od ul. Św. Anny /ob. Kopernika/.

Przebudowany pałac widoczny jest na litografii Winckelmanna z 1860 r. oraz na fotografiach z końca XIX w.

Na początku XXw. wymieniono dwuskrzydłowe wrota wjazdowe na drzwi w elewacji frontowej.

W 20-leciu międzywojennym w pałacu mieści się Dom Kasy Skarbowej.

W 1934 r. przeprowadzono remont elewacji.

Po wojnie w 1946 r. umieszczono w budynku Muzeum i Archiwum Państwowe.

Obecnie w pałacu mieszczą się: ognisko plastyczne, pomieszczenia Archiwum Państwo-
go oraz Związku Harcerstwa Polskiego.

Pałac Meissnerów posiada barokową bryłę z 1739 roku, układ wnętrza we frontowym trakcie I piętra, z charakterystycznymi półkolistymi narożnymi niszami, oraz dwoje drzwi intarsjowanych z pierwotnego wnętrza.

Układ pomieszczeń pozostałych części został przekształcony w początku XIX w. Elewacja frontowa ma charakter klasycystyczny, z początku XIX w.

p.13 RZUT

BRYŁA.

Budynek na planie zbliżonym do kwadratu, z wejściem na osi frontowej elewacji, od podwórza po wschodniej stronie oficyna na planie wydłużonego prostokąta.

Budynek całkowicie podpiwniczony, z wyjątkiem pomieszczenia pod dawnym skarbcem, w trakcie środkowym od zachodu, 2-piętrowy z poddaszem użytkowym, kryty wysokim dwuspadowym dachem o załamanej połaci od strony podwórza.

Na osi frontowej elewacji nieznacznie wysunięty ryzalit zamknięty trójkątnym tympanonem ponad kalenicą dachu.

Wkładkę założył: mgr Maria Grzybowska, mgr Zofia Wernerowska 12.1995 r.
(imie, nazwisko, data)

Wzór ODZ 1978 r.

Miejsce przechowywania negatywów:

p.13 ELEWACJE. Tynkowane, na cokole.

Elewacja frontowa klasycystyczna, symetryczna, 5-osiowa. Parter boniowany, zwieńczony gzymsem, nad piętrem gzyms kordonowy, nad II piętrem gzyms wieńczący.

Na osi elewacji 1-osiowy ryzalit. W parterze drzwi we wnęce dawnej bramy zamkniętej koszowym łukiem, na piętrze półkolistą niszą z drzwiami balkonowymi, zamkniętą łukiem pełnym, sklepią czaszą nad gzymsem II piętra, ryzalit zwieńczony trójkątnym tympanonem. Nisza poprzedzona półkolistym balkonem o kutej balustradzie.

Po bokach ryzalitu po dwie osie okienne. Pod oknami piętra profilowane gzymsy podokienne na konsolkach kostkowych. Okna II piętra mniejsze kwadratowe.

Elewacja tylna nieosiowa, o oknach dwu- i trójdzielnymi. W parterze od zachodu drzwi wejściowe. Okna w prostych opaskach, ponad I piętrem gzyms.

WNĘTRZE, WYPOSAŻENIE. Wewnątrz zachowane drzwi intarsjowane jednostronnie, barokowe, dwuskrzydłowe, jedno pełne, drugie wtórnie przeszklone w górnej partii, narożniki sal na parterze i I piętrze z półkolistymi niszami, na sufitach sal I piętra zachowane fasety i rozety.

INSTALACJE. Elektryczna, wodno-kanalizacyjna, ogrzewanie z kotłowni w piwnicy, telefoniczna.

1. Miejscowość

TORUŃ

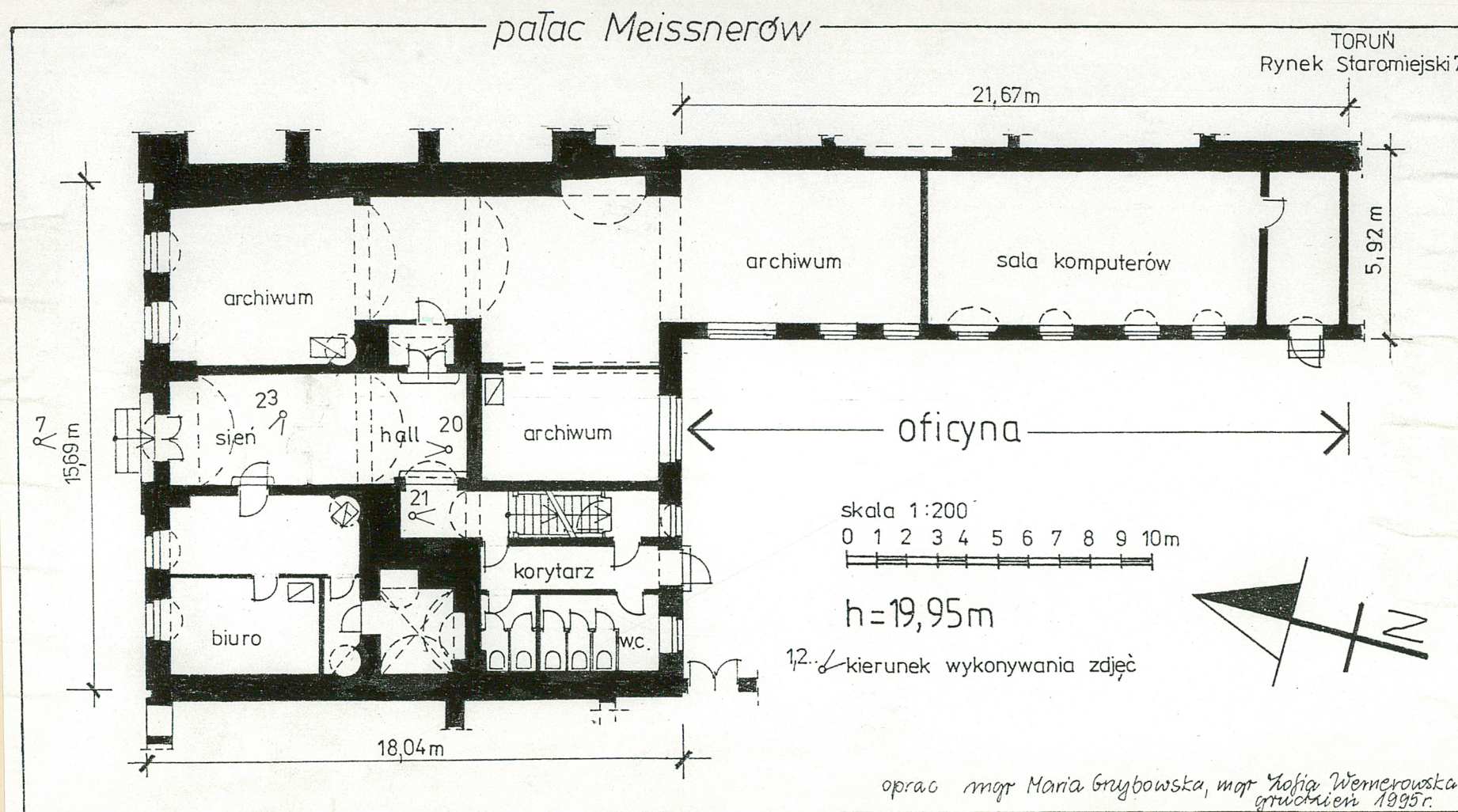
2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

PAŁAC MEISSNERÓW

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

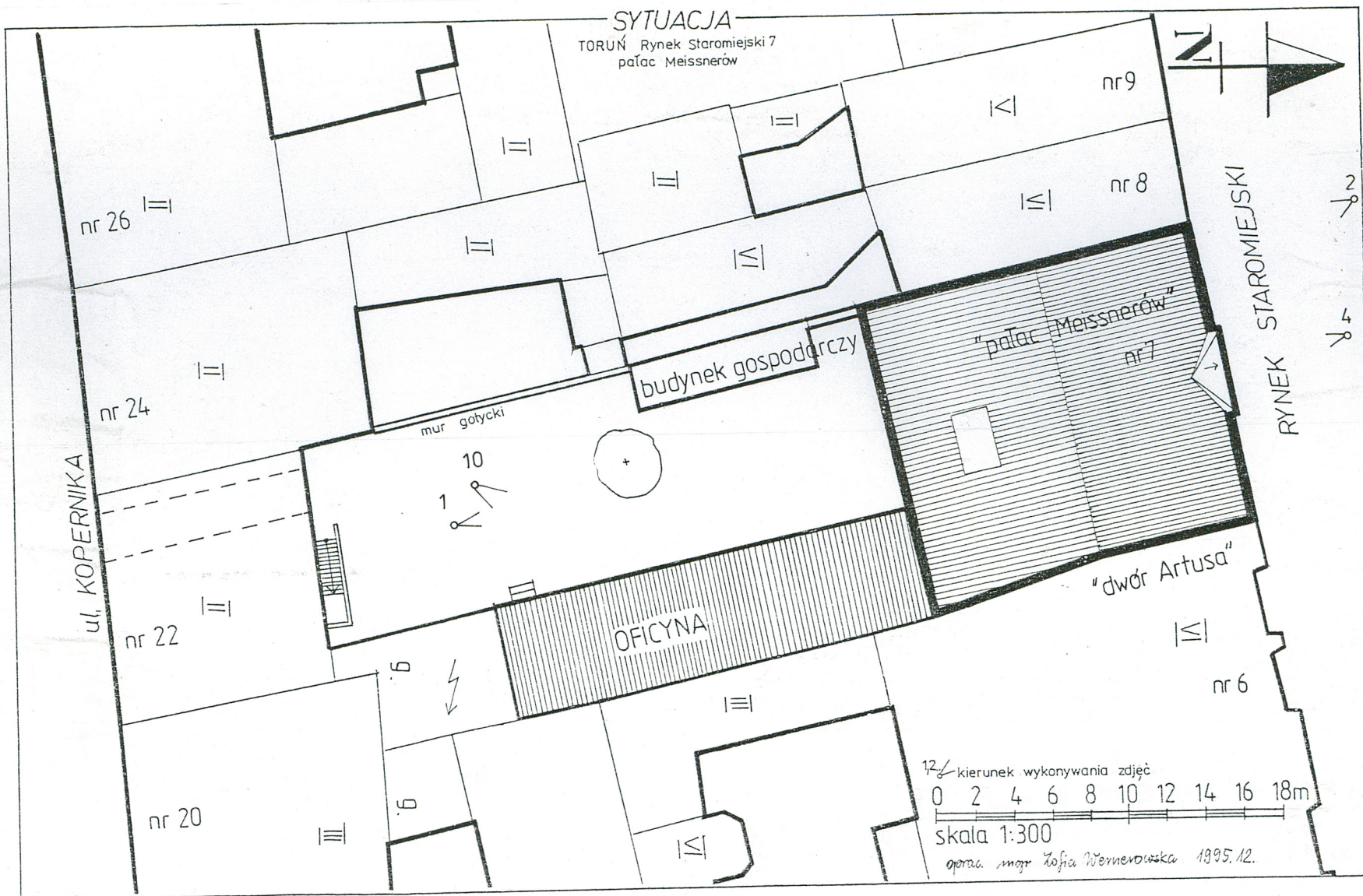
rzut parteru skala 1: 200

verte plan sytuacyjny skala 1:300

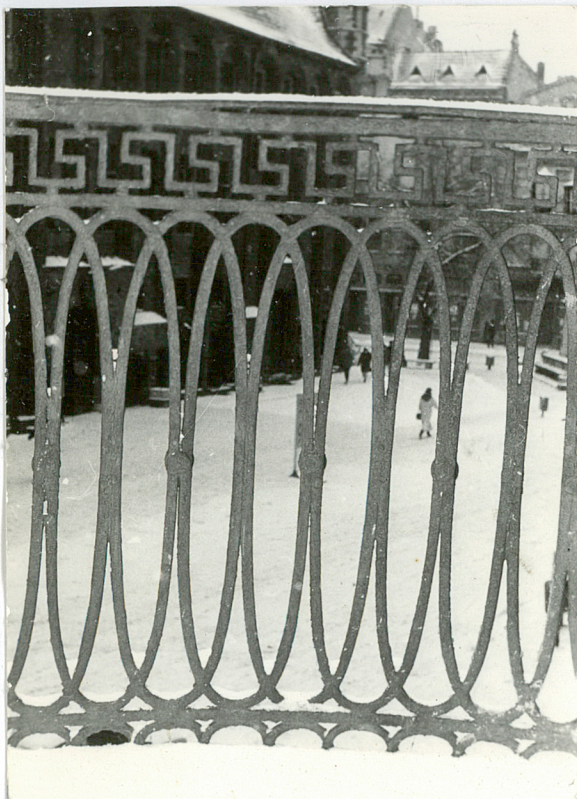

Wkładkę założył: mgr Maria Grzybowska mgr Zofia Wernerowska
(imię, nazwisko, data)
grudzień 1995r.

Miejsce przechowywania negatywów: Toruń ul. Łazienna PSOZ

1. Miejscowość TORUŃ	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) PAŁAC MEISSNERÓW	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) zdjęcia
--------------------------------	---	--

3. Elewacja frontowa, piętro
balustrada balkonu

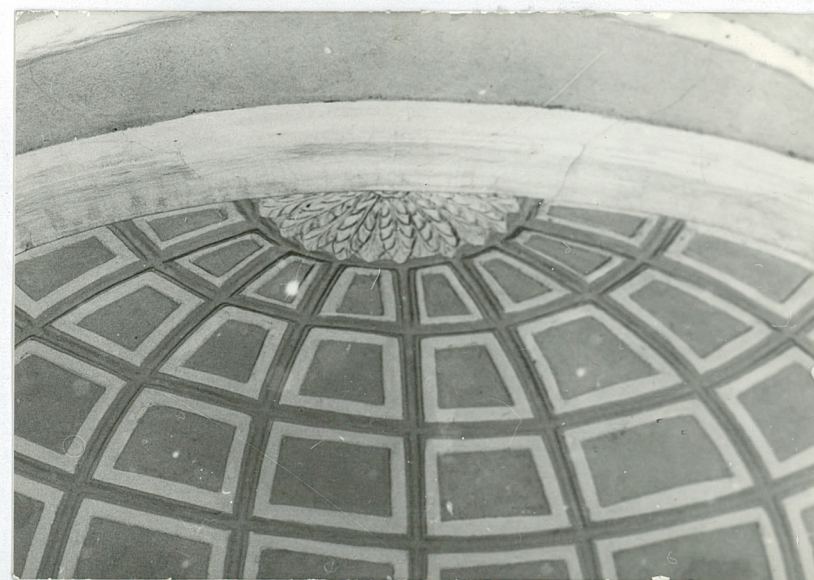

4. Elewacja frontowa
ryzalit środkowy

5. Widok z rynku na elewację frontową
i sąsiednie kamienice

6. Elewacja frontowa, piętro, nisza

Wkładkę założył: mgr Maria Grzybowska mgr Zofia Wernerowska
(imię, nazwisko, data) grudzień 1995r.

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ Toruń ul. Łazienna

7. Elewacja frontowa,
drzwi wejściowe główne

8. Piętro, elewacja
tylna okno

9. Drugie piętro, okno elewacja tylna
10. Oficyna

WKŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

1. Miejscowość TORUŃ	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) PAŁAC MEISSNERÓW	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełn zdjęcia
-------------------------	--	--

Piętro, intarsjowane drzwi z XVIII w.

11. Płycina dolna z motywem
bukietu kwiatów w wazonie

12. Klamka

13. Drzwi pełne

14. Drzwi częściowe przeszklone

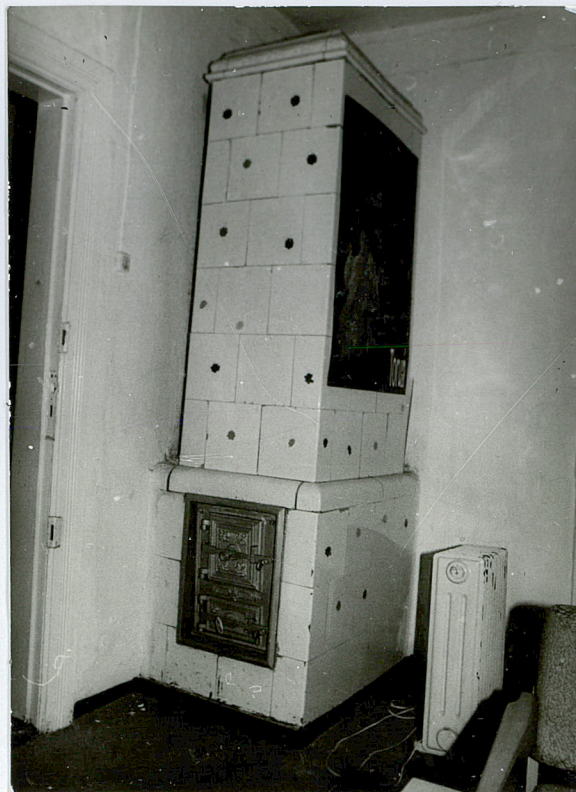

Wkładkę założył: mgr Maria Grzybowska mgr Zofia Wernerowska
(imię, nazwisko, data) grudzień 1995r.

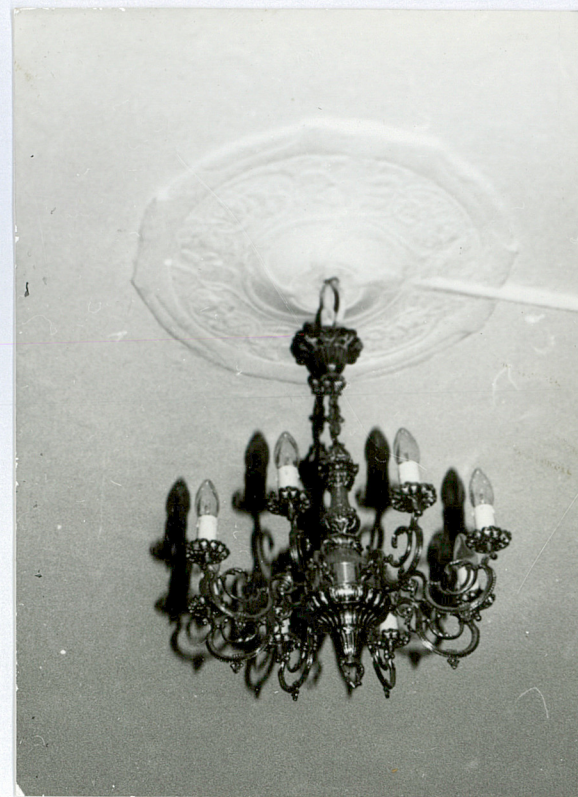
Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ Toruń ul. Łazienna

15. Piętro, drzwi wewnętrzne

16. Poddasze, piec

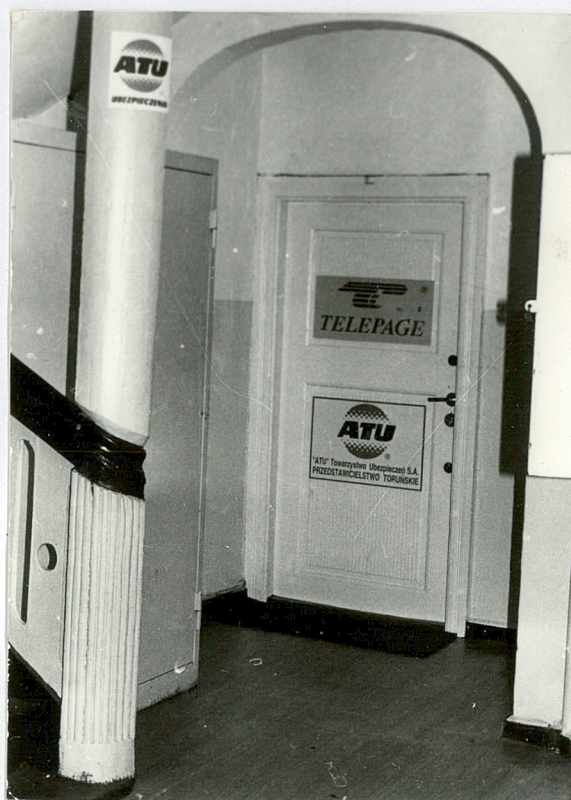

17. Piętro, stiukowa
dekoracja stropu

1. Miejscowość TORUŃ	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) PAŁAC MEISSNERÓW	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) zdjęcia
-------------------------	--	---

18. Piętro, nisza narożna

19. Drugie piętro, korytarz

20. Parter, korytarz

mgr Maria Grzybowska mgr Zofia Wernerowska

Wkładkę założył: grudzień 1995r.
(imię, nazwisko, data)

Wzór ODZ 1978 r.

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ Toruń ul. Łazienna

22.

21. Parter, schody

21.

22.2-Piętro, balustrada schodowa

23. Parter, sień, drzwi

1. Miejscowość

TORUŃ

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

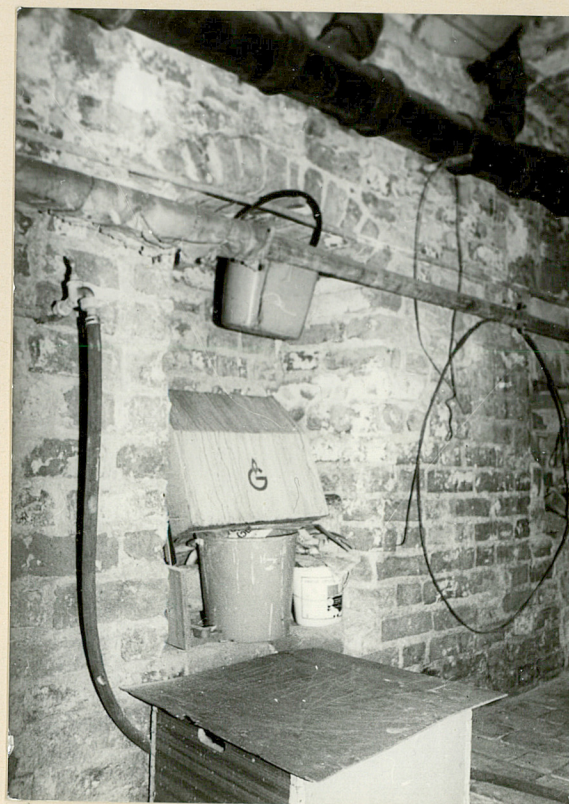
PAŁAC MEISSNERÓW

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

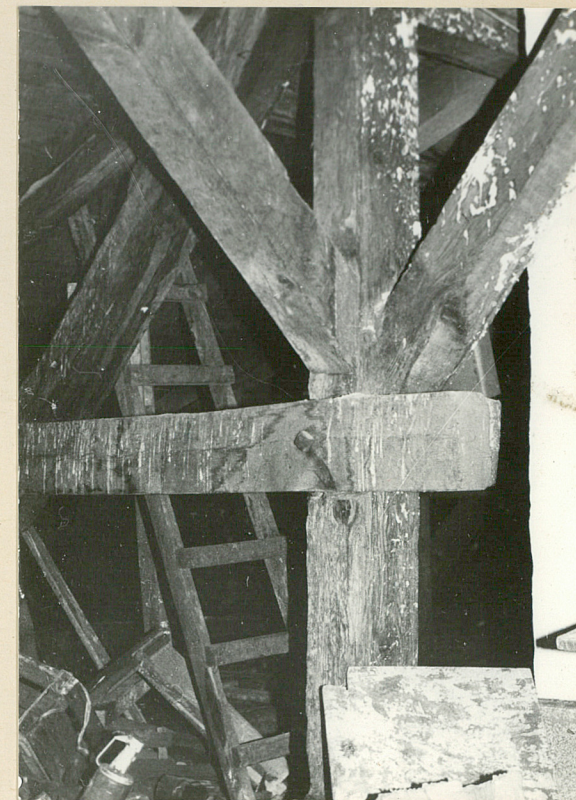
zdjęcia, plan archiwalny

24. Piwnica

25. Ściana piwnicy

26. Poddasze

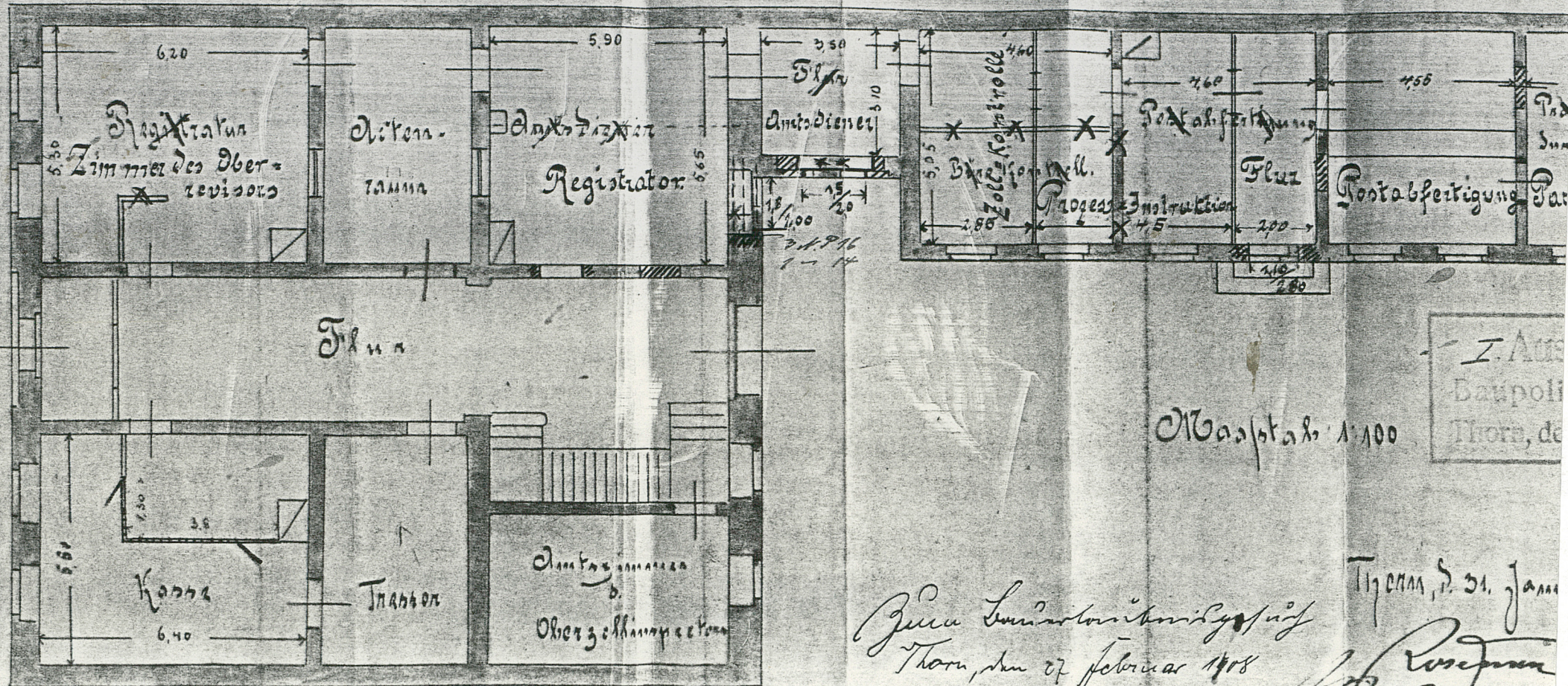
mgr Maria Grzybowska mgr Zofia Wernerowska

Wkładkę założył: grudzień 1995 r. (imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ Toruń ul. Łazienna

Endgeschoss

31.01.1908
AmT bud G-3998

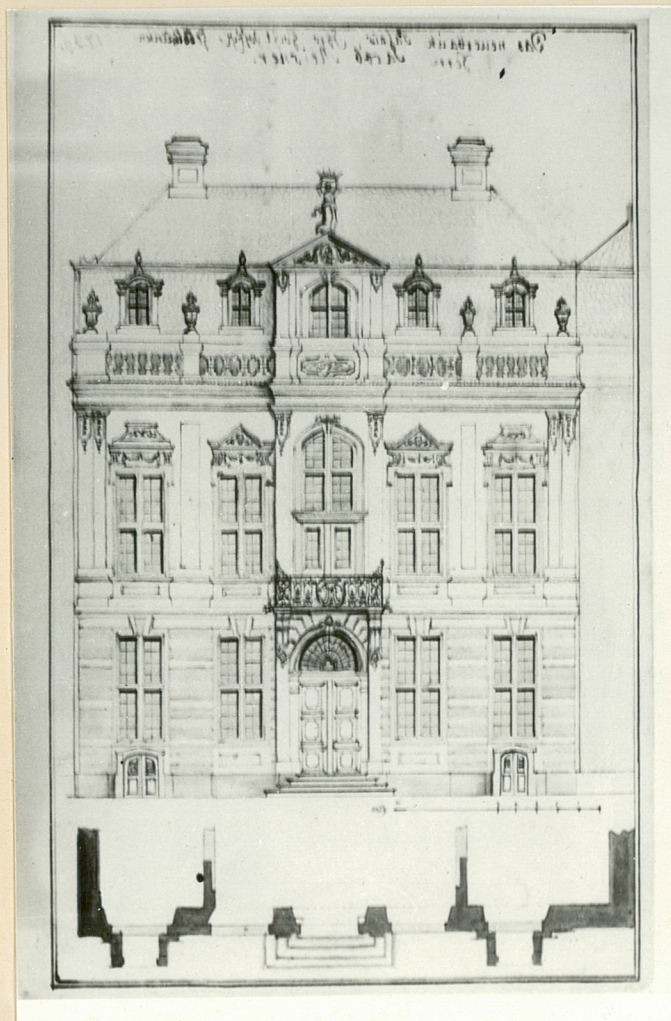

1. Miejscowość
TORUŃ

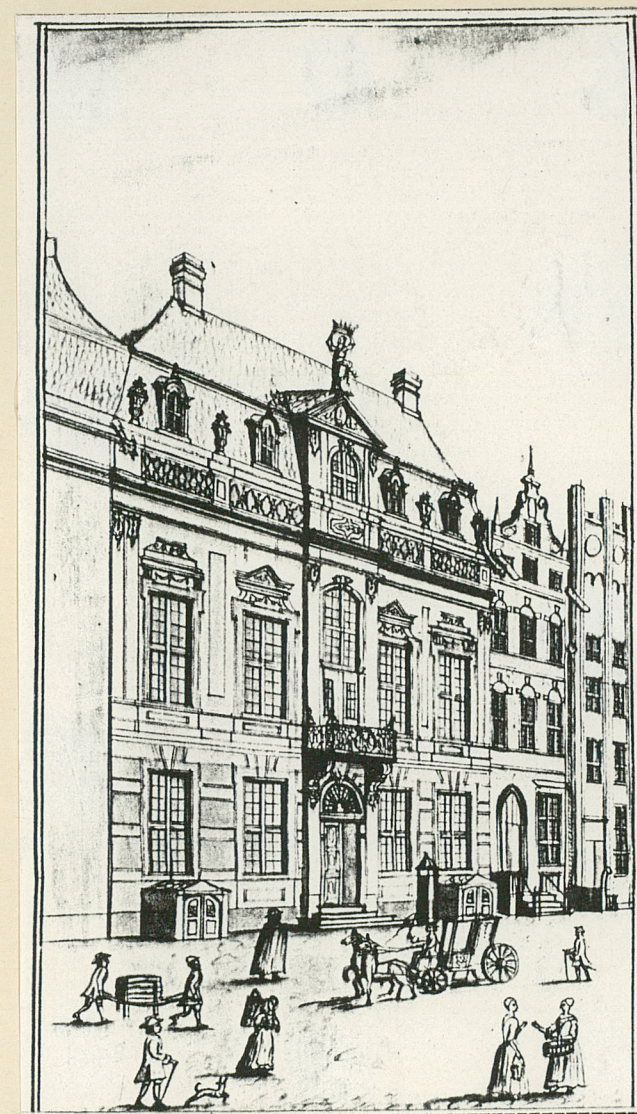
2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
Pałac Meissnerów

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
Ikonografia

Album rysunków G.F.Steinerja z 1744 r. (zaginiony)

← Zdjęcie
odwrócone

Wkładkę założył: T. Kuśmierska
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: _____

Wzór ODZ 1978 r.